Pierwsza Ławka · zestaw działowy · liceum i technikum

Dział 4

Demokracja, ustrój i wybory

Dział obejmuje wymagania EO.IV.1–EO.IV.5 (m.in. ustrój totalitarny i autorytarny na przykładzie Polski po 1945 r., transformacja 1989, Konstytucja, zagrożenia dla demokracji, prawo wyborcze) i fakultatywne EO.IV.F1 (populizm – wyłącznie argument i kontrargument). Powiązane działania obywatelskie: EO.D.9, EO.D.12, EO.D.13. Osiem kart: najważniejsze wiadomości z wzorcowymi odpowiedziami, ćwiczenia, utrwalenie, praca z materiałem źródłowym, kartkówka (A i B) i sprawdzian (A i B) – z kluczem i zasadami oceniania.

Edukacja obywatelska | klasa 2 LO i technikum | Dział 4 | zakres podstawowy (ZP)

	Karta	Rodzaj	Poziom	Zadania
1	**Demokracja, ustrój i wybory – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, wzorcowe odpowiedzi, rozgrzewka	Najważniejsze wiadomości	ZP	4 zad. · 11 pkt
2	**Demokracja, ustrój i wybory – ćwiczenia** Ćwiczę pojęcia i mechanizmy	Ćwiczenia	ZP	7 zad. · 26 pkt
3	**Demokracja, ustrój i wybory – utrwalenie** Porównuję, wyjaśniam, uzasadniam	Ćwiczenia	ZP	7 zad. · 21 pkt
4	**Demokracja, ustrój i wybory – praca z materiałem źródłowym** Przepisy, dane, teksty i kazusy – polecenia z punktacją		ZP	6 zad. · 10 pkt
5	**Kartkówka: Wybory i zasady prawa wyborczego – grupa A** 15 minut · 9 pkt	Kartkówka	ZP	4 zad. · 9 pkt
6	**Kartkówka: Wybory i zasady prawa wyborczego – grupa B** 15 minut · 9 pkt	Kartkówka	ZP	4 zad. · 9 pkt
7	**Sprawdzian: Demokracja, ustrój i wybory – grupa A** 45 minut · 22 pkt	Sprawdzian	ZP	7 zad. · 22 pkt
8	**Sprawdzian: Demokracja, ustrój i wybory – grupa B** 45 minut · 22 pkt	Sprawdzian	ZP	7 zad. · 22 pkt

Jak korzystać z zestawu

- Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości z działu i pokazuje wzorcowe odpowiedzi z wyjaśnieniem – od niej warto zacząć.
- Karta 2 to ćwiczenia (pojęcia, klasyfikacje, przyporządkowania), karta 3 – utrwalenie (porównania, przyczyny i skutki, uzasadnienia).
- Karta 4 to praca z materiałem źródłowym – przepisy, dane, teksty, schematy – (polecenia z punktacją i zasadami oceniania w kluczu).
- Karty 5–6 to kartkówka (15 minut), a karty 7–8 – sprawdzian (45 minut), każde w grupach A i B: te same typy zadań i ta sama punktacja, inne treści.
- Klucz na końcu zestawu zawiera odpowiedzi i zasady oceniania zadań otwartych w stylu CKE (przykładowe rozwiązania, co daje punkt, czego się nie uznaje).
- Osobny plik „Powtórka" zbiera pojęcia, przepisy i fakty w tabelach, typowe błędy i test „Sprawdź się".

Oznaczenia

ZP	zakres podstawowy
ZR	zakres rozszerzony (treści tylko dla ZR)
(0–2 pkt)	liczba punktów możliwych do zdobycia za zadanie
Zadanie 4.1.	wiązka zadań do wspólnego materiału źródłowego
Jak to sprawdza CKE	typ zadania i typowy błąd ze sprawozdań CKE
Na maturze	wymagania z podstawy programowej, których dotyczy temat

Wymagania z podstawy programowej (Dz.U. 2024 poz. 1019)

- **EO.IV.1** na przykładzie Polski po 1945 r. charakteryzuje ustrój totalitarny i autorytarny oraz odróżnia je od demokracji; analizuje i ocenia polityczne, społeczne, ekonomiczne i obyczajowe konsekwencje autokratycznych sposobów rządzenia dla jednostki
- **EO.IV.2** wskazuje kluczowe etapy i założenia procesu demokratyzacji Polski po 1989 r. oraz – wykorzystując doświadczenia świadków historii – przedstawia i ocenia polityczne, gospodarcze i społeczne konsekwencje transformacji oraz dyskutuje na ich temat
- **EO.IV.3** korzystając z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, wyjaśnia podstawowe wartości i zasady demokratycznego państwa prawa oraz analizuje je i wyraża opinię o ich wpływie na codzienne życie obywateli; porównuje demokrację większościową i konstytucyjną
- **EO.IV.4** identyfikuje i opisuje współczesne zagrożenia dla demokracji, wyjaśnia znaczenie inicjatyw, które im przeciwdziałają, oraz formułuje opinię o ich skuteczności
- **EO.IV.5** wyjaśnia znaczenie wyborów w systemie demokratycznym; wskazuje główne zasady prawa wyborczego na przykładzie Polski i argumentuje na rzecz świadomego udziału w głosowaniu

Materiał oryginalny – żadne zadanie ani tekst nie jest kopią materiałów CKE, podręcznika ani zbioru zadań. Podstawa programowa LO i technikum – edukacja obywatelska, zakres podstawowy (Dz.U. 2025 poz. 382). Wymagania: EO.IV.1–EO.IV.5. Stan prawny i faktyczny na dzień 6 listopada 2026 r. Pisownia według zasad od 1.01.2026. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Demokracja, ustrój i wybory – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, wzorcowe odpowiedzi, rozgrzewka

ZP KARTA 1/8

Imię i nazwisko: Klasa: Data: Wynik: ..... / 11 pkt

Najważniejsze wiadomości · 11 pkt

Przypomnij sobie

- **Trzy typy ustrojów.** W naukach o polityce odróżnia się demokrację od ustrojów niedemokratycznych: autorytarnych i totalitarnych (podział klasyczny; w praktyce ustroje mają cechy mieszane).

Cecha	Demokracja	Ustrój autorytarny	Ustrój totalitarny
wybory i zmiana władzy	wolne, konkurencyjne; władza może się zmienić	wybory ograniczone lub pozorne; zmiana władzy praktycznie niemożliwa	jedna partia lub lista; wybór jest pozorny
opozycja i media	legalna opozycja, niezależne media	opozycja i media ograniczane	opozycja zakazana, media podporządkowane propagandzie
zakres kontroli państwa	państwo ograniczone prawem i prawami człowieka	kontrola polityki; część życia prywatnego poza zasięgiem	dążenie do kontroli niemal wszystkich dziedzin życia i do jednej obowiązującej ideologii
prawo i sądy	niezależne sądy, władza związana prawem	sądy zależne od władzy w sprawach politycznych	prawo podporządkowane ideologii i partii

- **Polska po 1945 r. – fakty (źródła: IPN, ISAP).** Referendum z 30 czerwca 1946 r. i wybory do Sejmu Ustawodawczego ze stycznia 1947 r. przeprowadzono w warunkach nacisku i fałszerstw – według IPN komuniści sfałszowali wyniki, by zapewnić sobie władzę (IPN: https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/38408,Demokracja-na-sowiecka-modle-wybory-do-Sejmu-z-19-stycznia-1947-roku.html; komunikat: https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/177342,76-lat-temu-komunisci-sfalszowali-pierwsze-w-Polsce-wybory-do-Sejmu-Ustawodawcze.html). Konstytucję Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej uchwalono 22 lipca 1952 r. (Dz.U. 1952 nr 33, poz. 232). Stan wojenny wprowadzono 13 grudnia 1981 r.; władzę przejęła Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego, stan wojenny zawieszono 31 grudnia 1982 r., a zniesiono 22 lipca 1983 r. (ipn.gov.pl). Badacze oceniają PRL różnie: okres stalinowski (do połowy lat 50.) wiąże się z cechami totalitarnymi, a późniejsze dekady częściej określa się jako autorytarne (spór o klasyfikację PRL: por. wypowiedzi historyków J. Eislera, A. Dudka, M. Kuli i D. Stoli; dyskusja IPN, Poznań 2010: https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/4781,Dyskusja-Czy-PRL-byla-panstwem-totalitarnym-Poznan-19-maja-2010.pdf).
- **Konsekwencje dla jednostki** (ustroje niedemokratyczne): *polityczne* – brak realnego wyboru władzy, ograniczenie prawa do zrzeszania się i wyrażania poglądów; *społeczne* – strach przed donosem i represjami, cenzura; *ekonomiczne* – gospodarka podporządkowana decyzjom partii; *obyczajowe* – kontrola kultury, szkoły i życia publicznego. Ważne: ocenia się mechanizmy ustroju i ich skutki dla ludzi, a nie poglądy dzisiejszych uczniów.
- **Transformacja 1989 r.** Obrady Okrągłego Stołu trwały od 6 lutego do 5 kwietnia 1989 r. Ustalono, że w wyborach do Sejmu 65% miejsc przypadnie koalicji rządzącej, a 35% będzie obsadzane w wolnej rywalizacji, natomiast wybory do Senatu miały być całkowicie wolne (IPN). Wybory odbyły się 4 czerwca 1989 r. (II tura 18 czerwca). Pierwsze w pełni wolne wybory parlamentarne odbyły się 27 października 1991 r. (IPN). Konstytucję RP uchwalono 2 kwietnia 1997 r. W 1990 r. przywrócono samorząd gminny (ustawa z 8 marca 1990 r.). **Ocena skutków** – politycznych (wolne wybory,

pluralizm, samorząd), gospodarczych (gospodarka rynkowa, prywatyzacja) i społecznych (nowe możliwości, ale i utrata pracy przez część osób) – jest przedmiotem debaty; relacje świadków historii pokazują różne doświadczenia, dlatego czyta się je jako świadectwa, a nie gotowe wnioski.

- **Konstytucja – wartości i zasady.** Rzeczpospolita jest demokratycznym państwem prawnym (art. 2); władza zwierzchnia należy do Narodu (art. 4); organy władzy działają na podstawie i w granicach prawa – **zasada legalizmu** (art. 7); ustrój opiera się na podziale i równowadze władz: ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej (art. 10); wszyscy są wobec prawa równi (art. 32); godność człowieka jest źródłem wolności i praw (art. 30); Konstytucja jest najwyższym prawem (art. 8 ust. 1). Ograniczenia wolności tylko w ustawie i gdy są konieczne (art. 31 ust. 3). Sądy są odrębną i niezależną władzą (art. 173), a sędziowie niezawiśli (art. 178 ust. 1).

	Demokracja większościowa	Demokracja konstytucyjna
idea	o sprawie rozstrzyga większość	większość rządzi, ale w granicach Konstytucji i praw człowieka
prawa mniejszości	zależą od woli większości	chronione niezależnie od woli większości (np. art. 32, art. 31 ust. 3)
kontrola władzy	głównie wybory	wybory oraz niezależne sądy, Trybunał Konstytucyjny, Rzecznik Praw Obywatelskich, NIK
przykład w Polsce	uchwalanie ustaw zwykłą większością	zmiana Konstytucji wymaga szczególnej większości (art. 235); ustawy bada Trybunał Konstytucyjny (art. 188 pkt 1)

- **Zagrożenia dla demokracji i inicjatywy przeciwdziałające.** *Dezinformacja* – przeciwdziałają: wolność prasy (art. 14, 54), edukacja medialna, weryfikacja faktów przez organizacje fact-checkingowe; *koncentracja władzy i ograniczanie niezależności sądów* – trójpodział władz (art. 10), niezależne sądy (art. 173, 178), Trybunał Konstytucyjny; *brak jawności i korupcja* – Najwyższa Izba Kontroli (art. 202), prawo do informacji publicznej (art. 61), jawność finansowania partii (art. 11 ust. 2); *apatia i niska frekwencja* – edukacja obywatelska, udział w wyborach i konsultacjach; *nienawiść i przemoc polityczna* – art. 13 zakazuje partii odwołujących się do nienawiści rasowej i narodowościowej lub przemocy. Skuteczność inicjatyw ocenia się po tym, czy przeciwdziałają konkretnemu zagrożeniu i czy same przestrzegają zasad demokracji.
- **Prawo wyborcze.** Wybory do Sejmu są powszechne, równe, bezpośrednie i proporcjonalne oraz odbywają się w głosowaniu tajnym (art. 96 ust. 2); do Senatu – powszechne, bezpośrednie i w głosowaniu tajnym (art. 97 ust. 2); Prezydenta – powszechne, równe, bezpośrednie i w głosowaniu tajnym (art. 127 ust. 1). Sejm liczy 460 posłów, Senat 100 senatorów, kadencja trwa cztery lata (art. 98 ust. 1). Kodeks wyborczy: głosuje się osobiście (art. 2), tylko raz (art. 3), w dniu wolnym od pracy (art. 4); prawo wybierania od 18 lat (art. 10); prawo wybieralności: Sejm – 21 lat, Senat – 30 lat, Prezydent – 35 lat (art. 11); do podziału mandatów w Sejmie wchodzą listy komitetów z co najmniej 5% głosów w skali kraju, a koalicyjnych – z co najmniej 8% (art. 196); do Senatu wybiera się w okręgach jednomandatowych (art. 260). **Wyniki i frekwencję** podajemy wyłącznie z Państwowej Komisji Wyborczej, z datą wyborów. **Po co głosować:** wybory są sposobem sprawowania władzy przez Naród przez przedstawicieli (art. 4 ust. 2); wynik decyduje o składzie organów, a frekwencja wpływa na legitymację władzy. Przed głosowaniem warto sprawdzić programy i źródła informacji.
- **Populizm (fakultatywnie).** Pojęcie to opisuje styl polityki przeciwstawiający „lud" i „elity"; bywa opisywane jako szansa (zwraca uwagę na pomijane problemy i mobilizuje wykluczonych) i jako ryzyko (upraszcza złożone sprawy, może podważać pluralizm i ochronę mniejszości). Nie ocenia się tu żadnej partii – ćwiczymy argumenty i kontrargumenty. **Działania obywatelskie:** EO.D.9 (kandydowanie w klasowych lub szkolnych wyborach i kampania), EO.D.12 (analiza programu wyborczego i kampanii), EO.D.13 (konsultacje społeczne).

Przykłady z rozwiązaniem

Przykład 1. **Wskaż dwie cechy odróżniające demokrację od ustroju autorytarnego.**

Wzorcowa odpowiedź: W demokracji wybory są wolne i konkurencyjne, więc władza może się zmienić, a w ustroju autorytarnym zmiana władzy jest praktycznie niemożliwa; w demokracji działają legalna opozycja i niezależne media, a w ustroju autorytarnym są one ograniczane.
Jak myśleć: porównuj ustroje według tych samych kryteriów (wybory, opozycja, media, sądy). Za co dostaje się punkt: za cechę i jej odpowiednik w drugim ustroju.

Przykład 2. **Wyjaśnij, czym demokracja konstytucyjna różni się od większościowej.**

Wzorcowa odpowiedź: W demokracji większościowej o sprawie rozstrzyga większość. W demokracji konstytucyjnej większość rządzi, ale musi mieścić się w granicach Konstytucji i praw człowieka – np. ograniczenia wolności mogą być ustanawiane tylko w ustawie i gdy są konieczne (art. 31 ust. 3), a Trybunał Konstytucyjny sprawdza zgodność ustaw z Konstytucją.
Jak myśleć: szukaj „bezpiecznika", który chroni mniejszość i prawa człowieka nawet wtedy, gdy większość chciałaby inaczej.

Przykład 3. **Sformułuj jeden argument za świadomym udziałem w wyborach.**

Wzorcowa odpowiedź: Wybory są sposobem, w jaki Naród sprawuje władzę przez przedstawicieli (art. 4 ust. 2 Konstytucji); od wyniku zależy skład organów, które decydują np. o szkołach i drogach, więc świadomy wybór – po sprawdzeniu programów – pozwala wpływać na te decyzje.
Jak myśleć: argument = teza + uzasadnienie. Klucz nie sprawdza, na kogo głosujesz, tylko czy rozumowanie jest poprawne.

Przykład 4. **Wymień trzy pytania, które warto zadać, analizując program wyborczy.**

Wzorcowa odpowiedź: Kto jest autorem programu i kogo reprezentuje? Co konkretnie zapowiada i czy da się to sprawdzić (terminy, kwoty)? Skąd mają pochodzić pieniądze i czy zapowiedzi mieszczą się w kompetencjach organu, o który kandydują?
Jak myśleć: szukaj konkretów (liczby, terminy) i sprawdź, czy obietnica dotyczy zadań organu (np. rady gminy), a nie innego szczebla.

Zadania

Zadanie 1. (0–3 pkt) ..... / 3

Połącz opisy z typami ustroju.

1. Opozycja działa legalnie, a wybory mogą zmienić władzę.	a) demokracja
2. Władza ogranicza opozycję i media, ale nie dąży do podporządkowania ideologii wszystkich dziedzin życia.	b) ustrój autorytarny
3. Państwo dąży do kontroli niemal wszystkich dziedzin życia i narzuca jedną oficjalną ideologię.	c) ustrój totalitarny

1 ____ 2 ____ 3 ____

Zadanie 2. (0–3 pkt) ..... / 3

Połącz opisy z wydarzeniami z lat 1981–1991.

1. Wprowadzenie rządów Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego	a) stan wojenny (13 grudnia 1981 r.)
2. Obrady, na których strona rządowa i opozycyjna ustaliły zasady wyborów 1989 r.	b) wybory z 27 października 1991 r.
3. Pierwsze w pełni wolne wybory parlamentarne	c) Okrągły Stół (6 lutego – 5 kwietnia 1989 r.)

1 ____ 2 ____ 3 ____

Zadanie 3. (0–4 pkt) ..... / 4

Oceń prawdziwość zdań o Konstytucji RP i wyborach. Wybierz P albo F.

1. Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu.	**P**	**F**
2. Urzędy mogą podejmować decyzje wobec obywateli tylko wtedy, gdy mają do tego podstawę w prawie.	**P**	**F**
3. Wybory do Senatu są proporcjonalne.	**P**	**F**
4. Prawo wybierania w wyborach do Sejmu przysługuje od ukończenia 21 lat.	**P**	**F**

Zadanie 4. (0–1 pkt) ..... / 1

Wybory do Sejmu są

A. powszechne, nierówne, bezpośrednie i proporcjonalne

B. powszechne, równe, bezpośrednie i proporcjonalne

C. powszechne, równe, bezpośrednie i większościowe

D. powszechne, równe, pośrednie i proporcjonalne

PIERWSZA ŁAWKA

Demokracja, ustrój i wybory – ćwiczenia

Ćwiczę pojęcia i mechanizmy

ZP

KARTA 2/8

Imię i nazwisko: ..... Klasa: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 26 pkt

Ćwiczenia · 26 pkt

Zadanie 1. (0–6 pkt) ..... / 6

Przyporządkuj cechy do ustroju: demokracji, ustroju autorytarnego albo totalitarnego. Wpisz je do tabeli.

konkurencja wielu partii w wolnych wyborach niezależne sądy i wolne media
ograniczanie opozycji i mediów przy tolerowaniu części życia prywatnego
wybory istnieją, ale praktycznie nie prowadzą do zmiany władzy
jedna oficjalna ideologia obowiązująca w szkole, kulturze i gospodarce
masowa kontrola obywateli przez partię i policję polityczną

demokracja	ustrój autorytarny	ustrój totalitarny

Zadanie 2. (0–4 pkt)

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Wybory bez wyboru

Referendum ludowe z 30 czerwca 1946 r. i wybory do Sejmu Ustawodawczego ze stycznia 1947 r. miały pokazać poparcie dla władz. Według Instytutu Pamięci Narodowej przebiegały one w atmosferze nacisku na opozycję, a wyniki fałszowano.

Dla obywatela oznaczało to, że udział w głosowaniu nie wpływał na to, kto będzie rządził, a wybory przestały być narzędziem kontroli władzy.

Opracowanie na podstawie: Instytut Pamięci Narodowej, Referendum 30 czerwca 1946 – https://poznan.ipn.gov.pl/pl7/aktualnosci/40763,Referendum-30-czerwca-1946.html, oraz IPN, Demokracja na sowiecką modłę. Wybory do Sejmu z 19 stycznia 1947 roku – https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/38408,Demokracja-na-sowiecka-modle-wybory-do-Sejmu-z-19-stycznia-1947-roku.html

Zadanie 2.1. (0–2 pkt) ..... / 2

Wyjaśnij, dlaczego wybory, w których fałszuje się wyniki i wywiera nacisk na opozycję, nie spełniają standardu demokratycznego.

Miejsce na odpowiedź

Zadanie 2.2. (0–2 pkt) ..... / 2

Oceń prawdziwość zdań na podstawie tekstu. Wybierz P albo F.

1. Według tekstu wybory ze stycznia 1947 r. przebiegały bez nacisku na opozycję.	P	F
2. Według tekstu fałszowanie wyników odbierało obywatelom wpływ na to, kto rządzi.	P	F

Zadanie 3. (0–4 pkt)

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Dwie relacje o latach 90. (relacje fikcyjne)

Relacja A (fikcyjna). „W 1991 roku założyłem warsztat. Po raz pierwszy mogłem sam decydować, co produkuję i komu sprzedaję. Było ciężko, ale miałem poczucie, że to moja własna firma i moje własne ryzyko."

Relacja B (fikcyjna). „Zakład, w którym pracowałam, zlikwidowano. Przez dwa lata szukałam stałej pracy. Mieliśmy wolne wybory i pełne sklepy, ale ja czułam, że moje doświadczenie przestało się liczyć."

Tekst przygotowany do zestawu. Relacje są fikcyjne.

Zadanie 3.1. (0–2 pkt) ..... / 2

Wskaż po jednej konsekwencji transformacji, o której mówi każda z osób.

Miejsce na odpowiedź

Zadanie 3.2. (0–2 pkt) ..... / 2

Sformułuj argument i kontrargument do tezy: *Transformacja po 1989 r. przyniosła mieszkańcom Polski więcej korzyści niż strat.*

Miejsce na odpowiedź

Zadanie 4. (0–2 pkt)

Przeczytaj fragment aktu prawnego i wykonaj zadania.

Podstawowe zasady ustrojowe

Art. 2. Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

Art. 4. 1. Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu. 2. Naród sprawuje władzę przez swoich przedstawicieli lub bezpośrednio.

Art. 7. Organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa.

Art. 10. 1. Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej opiera się na podziale i równowadze władzy ustawodawczej, władzy wykonawczej i władzy sądowniczej.

Art. 32. 1. Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 z późn. zm.

PIERWSZA ŁAWKA

Zadanie 4.1. (0–1 pkt) ..... / 1

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.
Zasada, według której władza publiczna może działać tylko wtedy, gdy przepis prawa ją do tego upoważnia, to zasada

A. legalizmu
B. pomocniczości
C. proporcjonalności
D. kolegialności

Zadanie 4.2. (0–1 pkt) ..... / 1

Urzędnik odmówił przyjęcia wniosku mieszkańca, bo nie lubi osób zgłaszających takie sprawy. Rozstrzygnij, czy takie postępowanie jest zgodne z przytoczonymi przepisami. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do przytoczonych przepisów.

Rozstrzygnięcie: _____

Uzasadnienie:

Miejsce na odpowiedź

Zadanie 5. (0–3 pkt) ..... / 3

Uzupełnij zdania o składzie i kadencji parlamentu liczbami z ramki. Jedna liczba jest zbędna.

460 100 cztery pięć

1. Sejm składa się z _____ posłów.
2. Senat składa się ze _____ senatorów.
3. Kadencja Sejmu i Senatu trwa _____ lata.

Zadanie 6. (0–3 pkt)

Przeanalizuj zestawienie i wykonaj zadania.

Demokracja większościowa i demokracja konstytucyjna

cecha	demokracja większościowa	demokracja konstytucyjna
zasada	rozstrzyga większość	większość w granicach Konstytucji i praw człowieka
prawa mniejszości	zależą od woli większości	chronione niezależnie od woli większości
kontrola władzy	głównie wybory	wybory oraz niezależne sądy i Trybunał Konstytucyjny

Opracowanie własne.

PIERWSZA ŁAWKA

Zadanie 3. (0–2 pkt) ..... / 2

Wybierz jedno zagrożenie dla demokracji (np. dezinformację albo brak jawności wydatków publicznych) i jedną inicjatywę lub instytucję, która mu przeciwdziała. Oceń w dwóch zdaniach, czy ta inicjatywa może być skuteczna, i uzasadnij swoją ocenę.

Miejsce na odpowiedź

Zadanie 4. (0–4 pkt)

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Dwa spojrzenia na populizm

Spojrzenie A. Politycy odwołujący się do „zwykłych ludzi" zwracają uwagę na problemy, które inni pomijają, i mobilizują obywateli, którzy dotąd nie głosowali. To wzmacnia demokrację, bo zmusza elity do słuchania.

Spojrzenie B. Dzielenie społeczeństwa na „lud" i „elity" upraszcza trudne sprawy i może prowadzić do traktowania każdego krytyka jako wroga. W dłuższej perspektywie osłabia to ochronę mniejszości i niezależnych instytucji.

Tekst przygotowany do zestawu.

Zadanie 4.1. (0–2 pkt) ..... / 2

Wskaż po jednym argumencie z każdego spojrzenia.

Miejsce na odpowiedź

Zadanie 4.2. (0–2 pkt) ..... / 2

Sformułuj argument i kontrargument do tezy: *Populizm może wzmacniać demokrację.*

Miejsce na odpowiedź

PIERWSZA ŁAWKA

Sprawdzian: Demokracja, ustrój i wybory – grupa B

45 minut · 22 pkt

ZP KARTA 8/8

Imię i nazwisko: ..... Klasa: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 22 pkt

Sprawdzian · 22 pkt

Zadanie 1. (0–6 pkt) ..... / 6

Przyporządkuj cechy do demokracji albo ustroju totalitarnego. Wpisz je do tabeli.

zmiana władzy w wyniku wyborów ochrona praw mniejszości
jawność finansowania partii politycznych powszechna cenzura publikacji
wybory bez możliwości wyboru między konkurującymi programami
propaganda państwowa jako jedyne źródło informacji

demokracja	ustrój totalitarny

Zadanie 2. (0–4 pkt) ..... / 4

Połącz opisy z wydarzeniami.

1. Wybory, w których 65% miejsc w Sejmie zarezerwowano dla koalicji rządzącej, a Senat wybierano bez ograniczeń	a) Okrągły Stół
2. Obrady, na których ustalono zasady tych wyborów	b) stan wojenny
3. Wprowadzenie w grudniu 1981 r. rządów Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego	c) wybory z 27 października 1991 r.
4. Pierwsze w pełni wolne wybory parlamentarne	d) wybory z 4 czerwca 1989 r.

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 3. (0–3 pkt)

Przeczytaj fragment aktu prawnego i wykonaj zadania.

Zasady głosowania

Art. 2. W wyborach głosować można tylko osobiście, chyba że kodeks stanowi inaczej.

Art. 3. W tych samych wyborach głosować można tylko jeden raz.

Art. 4. Wybory odbywają się w dniu wolnym od pracy.

Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy, Dz.U. z 2026 r. poz. 1261 (stan prawny na dzień 6 listopada 2026 r.).

PIERWSZA ŁAWKA

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Demokracja, ustrój i wybory – kartkówka, sprawdzian i karty pracy z powtórką, edukacja obywatelska, klasa 2 LO i technikum

Podgląd pokazał 11 z 34 stron. Pełna wersja: 34 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Demokracja, ustrój i wybory – najważniejsze wiadomości – 4 zadania, 11 pkt
- Karta 2: Demokracja, ustrój i wybory – ćwiczenia – 7 zadań, 26 pkt
- Karta 3: Demokracja, ustrój i wybory – utrwalenie – 7 zadań, 21 pkt
- Karta 4: Demokracja, ustrój i wybory – praca z materiałem źródłowym – 6 zadań, 10 pkt
- Karta 5: Kartkówka: Wybory i zasady prawa wyborczego – grupa A – 4 zadania, 9 pkt
- Karta 6: Kartkówka: Wybory i zasady prawa wyborczego – grupa B – 4 zadania, 9 pkt
- Karta 7: Sprawdzian: Demokracja, ustrój i wybory – grupa A – 7 zadań, 22 pkt
- Karta 8: Sprawdzian: Demokracja, ustrój i wybory – grupa B – 7 zadań, 22 pkt Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości i pokazuje wzorcowe odpowiedzi z wyjaśnieniem, za co dostaj

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/edukacja-obywatelska-liceum-klasa-2-dzial-04-demokracja-ustroj-i-wybory